

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г. С. СКОВОРОДИ

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

***МОДЕРНІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ
ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ
КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ***

**МАТЕРІАЛИ
науково-методичного семінару
викладачів економічного факультету
ХНПУ імені Г.С.Сковороди**

Харків 2016

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Гура А. О., ст. викладач

Наприкінці ХХ - на початку ХХІ століття у розвитку людства відбулася корінна трансформація, пов'язана з переходом до економіки знань і освітнього суспільства, визначальним ресурсом якого стає людський, інтелектуальний капітал. Особлива роль у формуванні людського капіталу, який є головним чинником соціально-економічного розвитку суспільства, належить економічній освіті. Економічна освіта як сфера надзвичайно важливої соціально-економічної діяльності є стратегічним ресурсом розвитку національної економіки, забезпечення зростання її конкурентоспроможності в умовах швидкоплинних трансформаційних змін глобального характеру.

В науковій літературі поняття "економічна освіта" трактується двояко. По-перше, економічна освіта розуміється як професійна підготовка економістів усіх спеціальностей, по-друге, - як набір певних економічних знань, якими володіє особистість. Відповідно різняться цілі економічної освіти. У першому випадку мова йде про отримання спеціальних економічних знань в рамках професійної підготовки економістів усіх спеціальностей, що дозволяють випускнику навчального закладу успішно виконувати роботу за набутою професією. У другому випадку, коли під економічною освітою розуміється передача, засвоєння і вміння користуватися загальними економічними знаннями, необхідними для здійснення різних видів трудової діяльності, його цілі розуміються іншим чином. Стверджується, що завданнями системи економічної освіти на всіх її щаблях є: збагачення особистості такими знаннями, які необхідні для розуміння суті мікро - та макроекономічних процесів, а також для формування навичок і вмінь, які дозволили б приймати відповідальні та науково обґрунтовані рішення в процесі її життєдіяльності. Економічне навчання в цьому сенсі може розглядатися в якості необхідного

інтелектуального ресурсу як для розуміння, так і для подальшого розвитку економіки [1].

Згідно з Концепцією розвитку економічної освіти в Україні, місією економічної освіти є розвиток і використання економічних знань для формування творчої особистості, підвищення якості життя українського народу і прогресивного розвитку суспільства [3].

В сучасних умовах у країнах із ринковою економікою економічна наука спрямована на розвиток національної економіки і формування принципово нового економічного мислення, нового світогляду. Україні в складних політико-економічних умовах необхідно підняти значення економічних знань у житті суспільства, модернізувати систему економічної освіти, оскільки для реформування економіки, впровадження інноваційної моделі розвитку необхідні фахівці нової формації, здатні правильно розуміти як відбуваються соціально-економічні процеси та активно брати участь в діяльності суспільства.

Слід зазначити, що сьогодні існує протиріччя між економічною освітою і сучасним бізнесом, якому необхідні практико-орієнтовані фахівці [1]. Досвід набутий у сфері освіти не задовольняє зростаючих вимог бізнесу щодо знань випускників вищих навчальних закладів. Уміння застосовувати знання, що підвищує конкурентоспроможність підприємства, особливо важливі для успішної діяльності на сучасному ринковому просторі. Суттєвою проблемою є невідповідність ринку вищої економічної освіти ринку праці. Зокрема, можна відзначити, що не зважаючи на перенасиченість ринку молодими дипломованими спеціалістами з економіки та обмежену можливість їх працевлаштування, що пов'язано, з однієї сторони, з кризовою ситуацією в економіці, а з іншого боку, з недостатнім рівнем їх якості, престижність економічної освіти в Україні не зменшується. Частка студентів, які отримують вищу економічну освіту в Україні складає майже третину.

Окремо експерти виділяють проблеми вузької професійної спеціалізації економічної освіти, низьку якість наукових досліджень, недостатнє фінансування системи освіти в цілому, недостатній рівень знань іноземних

мов, що особливо актуально, оскільки значну роль в сучасній економіці відіграють світові економічні взаємозв'язки.

На думку В.В. Єфремова, нова філософія суспільного життя вимагає формування належного рівня економічної культури і поширення економічних знань на всі верстви населення [2]. Водночас, економіка як базова дисципліна в старшій школі вивчається в 11-класах всіх профілів, крім економічного, на рівні 35 годин (одна година на тиждень), тобто на економічну освіту держава відводить лише 0,3 % від загального часу навчання. В класах економічного профілю економіка вивчається у кількості 210 годин (по 105 годин у 10-му та 11-му класах по три години на тиждень) [3, 4]. Ці обсяги годин є недостатніми, оскільки економіка не є сферою докладання зусиль лише професійних економістів, у повсякденному житті в ній беруть участь усі члени суспільства. Економічна освіта накладає відбиток на загальний світогляд людини, що впливає на його культурний рівень, сприяє виробленню адекватних уявлень про дійсність, яка оточує.

В системі вищої освіти також відбувається зниження ролі економічних знань, при отриманні спеціальностей, які не є економічними відбулося значне скорочення годин економічної теорії, поряд з іншими навчальними курсами дисципліна віднесена до необов'язкових навчальних дисциплін у вищих навчальних закладах України III–IV рівнів акредитації. Потребує вдосконалення і система перепідготовки фахівців з економіки, для реалізації програми «навчання впродовж життя» і можливості оновлювати економічні знання протягом усієї професійної діяльності необхідна відповідна інфраструктура.

Слід зазначити, що у вищій освіті всіх розвинених країн світу нині відбуваються радикальні зміни, тривають пошуки моделей підготовки майбутніх фахівців, які відповідатимуть на виклики часу. Отже, економічна освіта в Україні для досягнення світових стандартів покликана здійснити цілий ряд важливих заходів щодо її вдосконалення.

Для розв'язання визначених проблем, на нашу думку, потрібно:

- впроваджувати на всіх рівнях економічної освіти практико-орієнтовану парадигму, поєднувати фундаментальну освіту та практичну підготовку;
- змістити акцент із засвоєння значних об'ємів інформації, накопиченої про запас, на оволодіння способами безперервного придбання нових знань і уміння вчитися самостійно;
- формувати навички самостійного (критичного), а не репродуктивного типу мислення;
- застосувати сучасні інформаційні, комунікаційні і телекомунікаційні технології у сфері економічної освіти;
- розробити навчальні плани і програми, засновані на системному підході до економіки, збільшити кількість годин відведених на вивчення економіки в школах, забезпечити обов'язковість вивчення економічної теорії на всіх спеціальностях у вищих навчальних закладах III–IV рівнів акредитації;
- наблизити економічну підготовку до потреб ринку праці і виробництва;
- сприяти співробітництву економічної освіти, науки і виробництва в процесі реалізації конкретних замовлень, розробок технологій, реалізації проектів;
- забезпечити можливість оновлювати економічні знання протягом усієї професійної діяльності та наявність відповідної інфраструктури економічних навчальних закладів;
- поглибити професійну спрямованість вивчення іноземної мови в економічних закладах освіти з метою формування комунікативної компетенції;
- перейти до інтегрованої моделі фінансування освіти, елементами якої мають бути такі складники: багатоканальне державне фінансування вищої освіти, кредитування навчання у вищих навчальних закладах та підтримка економічних суб'єктів, які оплачують навчання самостійно;

- збільшити видатки на освіту та наукові дослідження економічного напрямку, надати можливість викладачам більш поглиблено займатись науковою роботою;
- надавати на конкурсній основі гранти на проведення економічних досліджень [4].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бура А. С. Сучасна економічна освіта: проблеми та перспективи [Електронний ресурс] / А. С. Бура, Т. Й. Захарова. – Режим доступу : <http://intkonf.org/bura-a-s-kfilosn-zaharova-t-y-suchasna-ekonomichna-osvita-problemi-ta-perspektivi/>.
2. Єфремов В. В. Економічна освіта як необхідна умова для впровадження в Україні інноваційної моделі розвитку [Електронний ресурс] / В. В. Єфремов. – Режим доступу : <http://soskin.info/ea/2011/9-10/201111.html>.
3. Концепція розвитку економічної освіти в Україні // Освіта України – 2004. – № 6. – С.4-5.
4. Лукомська О.А. Проблеми якості економічної освіти в Україні та шляхи їх подолання [Електронний ресурс] / О.А. Лукомська – Режим доступу : <http://social-science.com.ua/article/1173>.